

בית דין ירושלים

לדיני ממונות ולבירור יוחסין

הוצאת דיבה על יוצאי אילינקה שאינם יהודים

תיק ממונות מס' 1319-סט

צד א': א' וב'

צד ב': מתפללי ביהכנ"ס "שיויתיי"; עתון א'; עתון ב'; עתון ג'; הרב ל', ע"י ב"כ עו"ד אשכנזי.

(מחד' יא טבת)

נושא הדיון

האחים א' וב' למשפחת מטבייב שנולדו באילינקה במרכז רוסיה, תובעים את מתפללי ביהכנ"ס "שיויתיי" על שלאחרונה התחילו להקניט אותם ולבייש אותם שהם גויים, וזאת על סמך כתבות בעתונות הארצית והמקומית בשם רב ברוסיה שהם ככל הסובוטניקים שאינם יהודים. התובעים מסתמכים על פסק דין של מרן הגר"ש אלישיב שליט"א כפי שהובא בפס"ד ירושלים כרך ה עמ' ריב, "שאם יתברר שהמחקר המערער על יהדותם של אנשי אילינקה מבוסס דיו, בודאי יש לחשוש לו ולחייב את בני הקהילה לעבור גיור נוסף לחומרא, אך כל עוד לא התברר הדברים יש להחזיקם בחזקתם, ואין דינם כדין הסובוטניקים, משום שהסובוטניקים ידוע שחוץ מקביעת יום השביעי כיום שבתון שלהם, לא שמרו על כל המצוות, אבל בני קהילת אילינקה שמרו על כל המצוות". ע"כ. ומכיון שהתובעים ובני משפחותיהם הוחזקו ביהדות ובשמירת כל המצוות, והערעור עליהם אינו מבוסס כהלכה כלל, ע"כ הם בחזקתם.

התובעים מבקשים להוציא צו מניעה כנגד מתפללי ביהכנ"ס שלא יוציאו אותם מחזקתם עד לבירור בדין תורה, וכמו כן תובעים מהנתבעים וכן מהעיתונים שפירסמו את דברי הרב מרוסיה ואת אותו רב בעצמו, מיליון שי"ח מכל אחד על הוצאת דיבה, וזאת בהסתמך על מה שנפסק בפס"ד ירושלים כרך ט עמ' יח ואילך, שדנים בזה"ז על הוצאת דיבה, ומחייבים את המבייש לפייס את התובע ולפצותו עד שיתרצה.

פסק דין לצו מניעה

בית הדין הוציא את הצו כמבוקש, והזמין את כל הנתבעים לבוא לדין, וכמו כן החליט בית הדין לדון על מעמד האישי של התובעים.

(-) זאב רייז

(-) גחום אייזנשטיין

(-) אברהם דוב לוי, אב"ד

פרוטוקול הדיון

במועד שנקבע לדיון, הופיעו התובעים לבדם. הנתבעים לא הופיעו, ואחד מהם, הרב ל' שדבריו עוררו את כל הענין, שלח מכתב לבית הדין באמצעות ב"כ, ובו הוא כותב כי הוא מבקש לדון בתביעה זו בפני ביה"ד של הגרמ"ל לנדא שליט"א בבני ברק, והוא מוסיף שלטעמו אין מקום להגשת התביעה משום שפסקי הלכה שניתנים ע"י רב בישראל "אינם שפיטים". גם העתונים שנתבעו על פרסום הדברים הפוגעים, השיבו שברצונם לדון בבתי דין אחרים, והלך אחר הנתבע.

למרות שבית הדין נמנע מלדון בתביעת הדיבה כנגד הנתבעים, משום העדרם, דן בית הדין בדינם ההלכתי של יוצאי אילינקה, בדק את הראיות והמחקרים ושמע עדויות.

התובעים הציגו לבית הדין מכתב מהרה"ג ב"צ זילבר שליט"א ראש מוסדות "תולדות ישורון" ובו הוא כותב: "לגבי תושבי איליאנקא, ידוע לי בבירור שאבא זצ"ל (הרה"צ רבי יצחק זילבר) החזיק אותם כיהודים גמורים (אם צאצאים של בני ישראל או צאצאים של גרים), ולימד אותם, וזכורני שאבא זצ"ל סיפר לי שכשבאו לארץ הזמינו אותו בד"ץ של העה"ח ושאלו וחקרו אותו, ופסקו עליהם שהם יהודים גמורים".

כמו כן הוצגה בבית הדין החלטת ביה"ד האיזורי בירושלים מיום כ סיון תשמ"ג המאשר את יהדותה של גב' מ' מטבייב בת אפרים ובת שבע קוזוקין ואת של ילדיה ח', א' וב'. על ההחלטה חתומים שלושה דיינים בראשות הרב מ"י מילצקי והרב ש' שפירא.

הם הציגו עדות שנדפסה ונתפרסמה לפני כמה שנים שבה נכתב שכ"ק האדמו"ר מוהרש"ב מליובביץ "חרד לגורלם של יהודים אלה (באילינקה), ושלה לכפרם את חסידו הוותיק ר' זלמן ליברמן לחזקם ביהדותם. עשה ר' זלמן את שליחותו נאמנה, עורר את הנפש היהודית, מל את בניהם וכד'... באשר ליהודי אילינקה, כמעט כולם נותרו שומרי מצוות על אף המכבש הכבד שהפעילו השלטונות מאחורי מסך הברזל ועל אף תלאות מלחמות העולם. רובם עלו לארץ

הקודש והשתקעו בה כשהם מתערבים בשאר חסידים...".
 המבקשים הציגו את תעודות הלידה שלהם ושל בני משפחתם, ונרשם בהם לאום "יהודי"
 ושמותיהם היו - והינם - שמות יהודיים מובהקים. כמו כן הוצגו כתובות ותעודות נישואין של
 בני משפחתם של התובעים, החתומים ע"י רבנים שונים בארץ, וביניהם משל הבד"ץ של העה"ח
 בירושלים והרב לנדא בב"ב ועוד.

פסק דין

- א. למרות היעדרם של הנתבעים בתביעת הדיבה, אין מניעה מלדון במעמד האישי של
 המבקשים, למרות שאין לפנינו שני צדדים, מאחר שלענין המעמד האישי אין שני צדדים.
- ב. עפ"י גביית עדות ומסמכים, קובע בית הדין שיש חילוק גמור ומוחלט בין דינם של יוצאי
 אילינקה, לבין דינם של אלו הנקראים סובוטניקים, שאילו הסובוטניקים לא הוחזקו ביהדות
 ובשמירת כל המצוות, וע"כ דינם - לכאורה - גויים, מה שאין כן יוצאי אילינקה שהוחזקו
 ביהדות ובשמירת כל המצוות, וע"כ הינם יהודים, וכדלהלן.
- ג. לאור פסקו של מרן הגר"ש אלישיב שליט"א, וכן לאור עמדתו בענין של האדמו"ר הרש"ב
 זצ"ל מליובביץ, ומאחר שאין כל עדות או הוכחה הלכתית לפסול את יוצאי אילינקה מחזקת
 יהדותם, קובע בית הדין שהתובעים ובני משפחותיהם, ומשפחות יוצאי אילינקה (קוז'קין
 ומטבייב ועוד), הרי הם בחזקתם, והם יהודים כשרים.
- ד. לאור הנ"ל, צו המניעה שהוצא כנגד מתפללי ביהכנ"ס שאסור להקניט ולבייש את התובעים
 בענין יהדותם, הופך לצו החלטי.
- ה. התביעה שהגישו התובעים בגין הוצאת דיבה נגד הרב ל', צריכה לידון בביה"ד של הגרמי"ל
 לנדא בב"ב, עפ"י בקשת הנתבע, מדין "הלך אחר הנתבע".
- ו. שאר הנתבעים על הוצאת דיבה יוזמנו לבית הדין בהזמנה שניה.

(-) אברהם דוב לוי, אב"ד (-) נחום אייזנשטיין (-) מרדכי אייכלר
 (-) טוביה גולדשמידט (-) זאב רייז

השאלות לדין

- א. האם דנים ומחייבים על תביעת הוצאת דיבה.

ב. דינם ההלכתי של יוצאי אילינקה.

תשובה

א. ע"י פס"ד ירושלים כרך ט עמ' יח ואילך מקורות ההלכה בזה: המצייש חצירו בדבור ה"ז עובר בלאו דלא תונו, כמו שפרש"י עה"ת ויקרא כה יז שבכלל האיסור של לא תונו שלא יקניט את חצירו. וכתב באגרות חזו"א סוף ח"א: לריך להזהר שלא לגרום לער לחצירו כדיבור קל אף לרגע, ויש בזה ל"ת כדאמרינן בסוף פרק הזהב. ע"כ. וע"י פס"ד ירושלים כרך ה עמ' קעה שמצואר מהחזו"א שאיסורו הוא לאו דוקא כשמציישו בפניו בלורה ישירה אלא גם כשמציישו שלא בפניו אם נגרס לו לער כתולאה מכך, ה"ז עובר בל"ת דלא תונו, כיון שהקניט את חצירו.

והגם שאין דנין בזה"ז דין בושת, פסק בשו"ע ס"י א סעי' ו: המצייש בדברים מנדין אותו עד שיפייסנו כראוי לפי כבודו. וצ"ח תכ סעי' לח: רקק בצגדיו או שציישו בדברים פטור, ויש לצי"ד בכל מקום ובכל זמן לגדור כפי מה שיראו. וי"א שמנדין אותו עד שיפייס המצוייש. והוצאו שתי הדעות ברא"ש צ"ק פ"ח ס"י טו, וכתב שם הרא"ש ומסתברא דיותר בושת בדברים מצושת של חצלה דאין דבר גדול כלשון הרע ודיצה שאדם מוליא על חצירו. ולהלן בשו"ע שם סעי' לט: אע"פ שהמצייש בדברים אינו בר תשלומין עון גדול הוא וכו' וכל המלצין פני אדם כשר מישראל בדברים אין לו חלק לעוה"ב. ובשערי תשובה לר"י השער השלישי מאמר רז: אם ישוב בעל הלשון בתשובה לריך לבקש מחילה לאשר מולק לו מזעם לשונו וכו'. וכ"כ בחובת הלבבות שער התשובה פ"ט. וכתב הח"ח ח"א כלל ד סעי' יב שהוא פשוט ממאי דאמרינן ביומא פז דאפילו המקניט חצירו בדברים בעלמא לריך לפייסו וק"ו בזה שנתגנה על ידו בעיני השומעים והולך לו עי"ז, ואם חצירו אינו רולה להתפייס בפיוסו ושאר פרטי הפיוס המה מצוארים באו"ח ס"י תרו בדין עונות שצין אדם לחצירו. ע"כ.

וכשאל בתה"ד שו"ת ס"י שז בדבר ראובן שהיה ש"ץ בקהל אחד, בא שמעון והוליא עליו ש"ר של כיאוף וסילקוהו הקהל לראובן בשביל הולאת ש"ר של שמעון ושכרו שליח ליבור אחר, ואח"כ נמלא ונתברר שדברי שמעון שקר הם וכזב ומחמת שנאה הוליא ש"ר על ראובן, והקהל לא ראו להחזיר את ראובן מפני שכבר שכרו אחר ולא יכולים לסלקו ועי"כ הפסיד ראובן מחיתו כי לא מלא להשתכר במקום אחר, ותוצע לשמעון דמי בושתו ודמי הזיקו שקבל מהולאת הש"ר עליו, חייב שמעון לשלם או לא. וכתב שם בתשובה דמן הדין אין לחייב את שמעון לתת ממון לראובן בשל כך, דהאי גרמא בעלמא הוא וגרמא צנזקין פטור, ולא מחייב משום גרמי אלא כשהוא עלמו עושה ההיזק לממון חצירו, אבל צניד"ד שמעון לא הזיק כלום ממון של ראובן וגם הוא לא ציטלו ממלאכתו אלא ע"י גרמות נסתלק ע"י אחרים וכו'. ומ"מ אם ראו הצי"ד וקנסו כדי לעשות גדר וסייג ולסכור פי דוברי שקר ומוליא ש"ר הרשות בידם כפי מה שנראה להם לורך

לפי הענין, וכ"מ בתש"ו הרא"ש וכן ראוי לעשות. ע"כ. וכ"כ צ"ש"ש צ"ק פ"ח סי' מא. ועיי' שו"ת שו"מ תנינא ח"ד סי' קפ, ושו"ת אהלי תם (צס' תומת ישרים) או"ח סי' ה, ונחלת שבעה חלק השו"ת סי' סו.

ואם אחד צמריבה עם הצירו וקרא אותו גנב או גזלן, וזה חזר וקרא אותו אפילו ממזר בן הנדה או בועל עריות, כתב צ"ש"ש צ"ק פ"ח סי' מצ דפטור, ואף שלענין חבלות אמרינן משלמין צמותר הכא אין צו דררא דממונא, ולפי הנראה הראשון מחוייב יותר לצקש כפרה עליו ולפייסו וכו', ומ"מ אם המתחיל אמר לו טמא מטומא או עזות פנים או נבל או שקרן או זייפן או ריק, בכל אותם הדברים אין בהן דין הולאת ש"ר, רק שמוטל על נשמת המחרף לפייסו אצל אין כח ציד צ"ד לכוף אותו, אם לא שמורגל בכך וכו', וא"כ אם השני המתנגד עמו השיב לו על אחת מן הדברים הנ"ל, אם ממזר או פסול או בועל עריות או בן הנדה או מסור או גזלן או גנב או לוח צרצית וכה"ג, לריך השני לסבול הדין ולא אמרינן לציה רתח דהא לא הוליא עליו הראשון ש"ר ומ"מ לא מחמרינן עליה כולי האי, ורואין ג"כ כמה שזה קינטר אותו בגירוי מדון, אפילו לא אמר עליו ש"ר, מ"מ הלית צו האש וכו', כי אין אדם עומד על לערו שנאמר והיה כי יחס לצבו והשיגו וגו' וכו'. ונראה שהמכה לא פטור מדינו דהיינו נזק ולער ורפוי ושבת, אצל מצושת פטור שהרי קבל דינו כי המוכה עמיד דינא לנפשיה וכו'. ע"כ. ועיי' שו"ת חות יאיר סי' סה שציאר דצ"ו.

ב. כפי שהוצא צפס"ד ירושלים כרך ה עמ' ריב, הורה מרן הגרי"ש אלישיב שליט"א שאם יתברר שהמחקר המערער על יהדותם של אנשי אילינקה מצוםס דיו, צודאי יש לחשוש לו ולחייב את בני הקהילה לעבור גיור נוסף לחומרא, אך כל עוד לא התברר הדברים יש להחזיקם בחזקתם, ואין דינם כדין הסוצוטיקים, משום שהסוצוטיקים ידוע שחזן מקציעת יום השביעי כיום שבתון שלהם, לא שמרו על כל המלוות, אצל בני קהילת אילינקה שמרו על כל המלוות. ע"כ. ציום ט' טבת תשס"ו הוצא ענינם שוב לפני מרן בעקבות הפרסום בשבועון "מוסף ש"ק" מער"פ תשס"ה, הנ"ל, ולפיו נתגלו מסמכי גיורים לכמה מצני הקהילה שערך הרב לוי ממוסקבה, ומרן השיב שאם זו היתה דעתו של הרב לוי ממוסקבה, כי אז על יולאי אילינקה לעבור גיור לחומרא. שאלתי את מרן: ומה יהיה עם אלה מהדור החדש שאינם שומרי תו"מ? השיב מרן: "אין עלה ואין תצונה נגד ה"י". ע"כ. אך צירור נוסף העלה שהפרסום בשבועון הנ"ל היה מוטעה, ואין צידיהם מסמכי גיור של בני אילינקה שנעשו כציכול ע"י הרב לוי ממוסקבה.

ועיי' פס"ד ירושלים כרך ה עמ' רי ואילך צירור הלכתי על חזקת יהדות. והנה צשו"ת מנחת ילחק ח"א סי' קכג הציא תשובת הגאון מטשעבין ז"ל צדוצב מישרים ח"ג סי' נט דהיות שהכניסו צנס לצרית מילה וקראו שמו צישראל צרצים, ואמנם הם הכניסו אותו צתור ישראלי, א"כ לשיטת הסוצרים דהאם חשיבי כנכריות, וא"כ הוי הצן לריך טצילה, מ"מ הא שייך אללו ג"כ לומר מי לא טבל לקריו, ולפי מה דמבואר צט"ז סי' רסח ס"ק ח אותה הטצילה בעלמה עולה לשם גירות וכו', א"כ ה"נ המילה שמלו אותו צתור ישראל עולה למילה לשם גירות כיון דאציו ואמו הכניסו אותו לצרית מילה וכו', א"כ תחילת הגירות היה צקטנותו, ולא שייך דין קבלת מלוות עליו, והוי כגר שמל ולא טבל דאמרינן מי לא טבל לקריו. ע"כ.

ובנידון דידן שקהילת היהודים צאילינקה שמרו תו"מ ומוחזקים כאלאחי יהודים או גרים, חזקתם חזקת הנהגה היא, ואין סיבה מספיקה לערער על חזקתם. מה גם שמלו צניהם לשם ישראל ומי לא טבל לקריו.

אברהם דוב לויין.

ב

א. לפי העדות והחקירה בצית הדין נמלא שעד שנות ה-30 זכו לעירי הקהילה צאילינקה ללמוד צישיצות קדושות. ולמרות שבשנים היותר מאוחרות הפסיקו ללמוד ולקיים את המלוות בשלמות, וזאת עקב הנסיונות שהיו להם, מ"מ הם החזיקו במסורתם היהודי, ועל פי הש"ך יו"ד סי' רפח ס"ק כא הם נאמנים ומוחזקים כיהודים.

ב. אלו הנקראים "סוצוטיניקים", או "SEVENTH DAY ADVENTIST", היינו אלה ששומרים את יום השבתון שלהם ציום השציעי בשצוע במקום ציום הראשון, הם גויים גמורים, אמנם יולאחי אילינקה הם ככל הנראה מרוסיה או פולניה, ועפ"י המסורת הם יהודים גמורים. ילויין שהכת הנקראת "SEVENTH DAY ADVENTIST" עדיין קיימת בחו"ל, ובארה"צ ישן קהילות ששומרות את יום השבתון ויום תיפלתם ציום השציעי [כך עפ"י דברי הדיין הגר"מ אייכלר שליט"א בשם מחותנו שהוא רב במשחטה גדולה בארה"צ, שמפעלים יהודיים שסגורים בשצת מעסיקים אללם את חברי הכת הזו שמוכנים לעבוד צימי ראשון של השצוע].

ועפ"י גציית העדויות וצירורים היסטוריים, יהודי אילינקה שמרו מלוות קלה כצחמורה עד סוף שנות ה-30, וגם מאוחר יותר שמרו על המסורת היהודית עם ציהכנ"ם פעיל, וע"כ הם צחזקת יהדות.

נחום אייזנשטיין.

ג

צהולאת לעז על קהל אילינקה יש צנוסף גם משום איסור הולאת שם רע על המתים שנאסר צתקנה וצחרם ע"י קדמונינו (מרדכי יומא), והוצא להלכה צשו"ע או"ח סי' תרו סעי' ג, ומקור איסורו צמדרש תנחומא (עיי"ש צצהגר"א).

ואמנם ענין חומרתו הגדולה של הולאת לעז של יוחסין על החיים, אינו נמדד רק משום הצושת שבו, אלא ענינו משום שיש בו נזק עלום עד מאד הן בצודל ואיכות הליצור הנפגע, והן בצוק הנורא שלא ניתן כלל לתשלומי ממון, צמניעת ניסואין של לצור גדול צתוך כלל ישראל לדורות עולם ח"ו.

וגדולי ישראל זל"ל אכן ילאו צכל כוחם וחריפותם שעמד לרשותם, כשהנידון היה הולאת לעז על פסולי משפחות, ע"י צנתיצות עולם למהר"ל זל"ל נתיב הלשון פ"ט איך ילאו כל חכמי אותו הדור, כל אחד

צמכתצו ומנהמת לצו צחרמים ונידויים צאלות וצקללות להגן על משפחות משום לעז של קול הצרה צעלמא.

והרי שמוות וחיים ציד הלשון, וצחרת צחיים.

טוביה גולדשמידט.

מחקרים ועדויות שנאספו בבית הדין

א. לפני כמה דורות, גרו אנשים אלה בקולחוז, ולא ניתנה להם אפשרות לקבל תעודות ולהסתובב מחוץ לקולחוז, כמו שנאסר על כל הקולחוזים ברוסיה, רק אחרי מות סטלין ימ"ש, התירו לבני הקולחוזים לקבל תעודות ולהסתובב בחוץ, אלא שהראשון מבני אילינקה שניגש להוציא תעודה נכתב עליו שהוא "רוסי", ולכן נמנעו שאר אנשי אילינקה להוציא תעודות עד כעבור שנתיים כשהסכימו השלטונות לכתוב עליהם לאום "יהודי".

ב. הוצגו קטעים מספרו של מרטין גילברט המתאר את הקהילות היהודיות (?) בשנת 1791 ואילך, ולפיו באותה שנה כבשו הרוסים את פולניה והרשו ליהודים משם להיכנס לרוסיה, ואז התחילו הרוסים לבצע ריפורמה בחינוך אצל היהודים. לפי אותו ספר היו אז 350.000 איש שחיו מחוץ לתחום המושב, ובשנת 1825 - בשנת הגזירה של הקנטוניסטים - החליט השלטון להלחם בדת, והכמרים ניסו להשפיע עליהם להתנצר ולהיות פרוסלבים, חלקם הסכימו אם כי בהסתר המשיכו לנהוג יהדות, וחלקם נשארו חזקים ביהדותם והוגלו לסיביר וקווקז. בשנת 1914 נכתב דו"ח של כמרים שביקרו באיזור ולפיו היהודים היו מתפללים בביכני"ס ולא הסכימו להצטלב ועמדו על יהדותם בתוקף. אותם יהודים בחרו ומינו ראשי קהל וחזן, שמרו שבת, פסח, פורים וצומות, אספו כסף לצדקה ולס"ת, כמו כן התפללו עם טלית וכו'.

ג. בית הדין שב ובחן את כל המחקרים שהוצגו בבית הדין לפני כמה שנים, והובאו בפסקי דין ירושלים כרך ד עמ' שיא וכרך ה עמ' רט, וכן מחקרים נוספים, ולפיהם תושביו היהודיים של הכפר אילינקה במחוז וורוניז', שם הם היו מאז שנת 1921, שמרו על הדת והמצוות גם תחת המשטר הקומיניסטי, והיו רשומים במסמכים הרשמיים כיהודים. לפני כן גרו אנשי קבוצה זו במחוז טומבורסקי וכו'.

ד. באינצקלופדיה של הברון גינזבורג מסופר שבשנות ה-30 למאה התשע עשרה, פעל בקרבם רב ליטאי שעשה שם עבודת קודש. בין השנים 1929-1937 פעל באילינקה שליח האדמו"ר מליובביץ, הרב זלמן ליברמן, ששימש שם כרב, שוחט ומוהל. באותם שנים ייצרו היהודים באילינקה ציניות וטליתות גם עבור היהודים במוסקבה ולנינגרד.

ה. הוצגה לבית הדין כתובה שכתב ר' זלמן הנ"ל בשנת תרצ"ז באילינקה לזוג שהבעל הוא מממשפחת קוז'וקין והאשה מבית אבצ'ניקוב, כאשר ר' זלמן עצמו חתום כעד בכתובה ביחד עם עד נוסף בשם מטבייב. ברור א"כ שר' זלמן החזיק אותם כיהודים כשרים גם לענין נישואין וגם להצטרף אתם לעדות.

ו. על אותו ר' זלמן ליברמן מסופר בשבועון "כפר חבד" גליון 1004 מיום כט תמוז תשס"ב: "רבים מתושבי הכפר היו יהודים שחיו בפשטות כמו שכניהם הגויים והרוויחו לחמם בעבודת האדמה. לא אחת נחשבו יהודים אלה לגרים בשל אורח חייהם הפשוט, אולם מבינים היו טוענים כי מוצאם של יהודי אילינקה בפולין, ואבות אבותיהם הובאו לרוסיה בכפייה ע"י הצאר... במאה החמש עשרה

לספירתם או... במאה השבע עשרה. כ"ק האדמו"ר מוהרש"ב שחרד לגורלם של יהודים אלה שלח לכפרם את חסידו הוותיק ר' זלמן ליברמן לחזקם ביהדותם. עשה ר' זלמן את שליחותו נאמנה, עורר את הנפש היהודית, מל את בניהם וכד'. ... באשר ליהודי אילינקה, כמעט כולם נותרו שומרי מצוות על אף המכבש הכבד שהפעילו השלטונות מאחורי מסך הברזל ועל אף תלאות מלחמות העולם. רובם עלו לארץ הקודש והשתקעו בה כשהם מתערבים בשאר חסידי חבד...".

ז. הקשיש ר' לייב רוזנהוף מרמת לחי בבית שמש (מס' טלפון 02-9910181) העיד לבית הדין שהוא זוכר את יהודי אילינקה משנת 1928 ואילך, כשגר עם הוריו בוורוניז', והיה נוסע עם אביו לאילינקה לעזור להם ביהדות, והם הוחזקו ביהדות והיה להם שוחט. הם היו נראים כגויים אך נקראו בשמות יהודיים כמו אברהם ויצחק, וסיפרו עליהם שהם מלו ונעשו יהודים לפני שהקומניסטים הגיעו.

ח. גם הקשישה גב' סוניה גור אריה משדרות (טל' 08-6892795) העידה לבית הדין שזוכרת מעת שגרה בוורוניז' שאמה היתה קונה אצל יהודי אילינקה בשר כשר, והיו להם מזוזות, והם היו גרים. ר' בצלאל שיף יליד וורוניז', שאביו וסבו היו שוחטים ומוהלים בעיר, מעיד שמשפחות קוז'וקין ומטבייב מאילינקה הוחזקו כיהודים.

ט. ידוע שהמשפחות היהודיות באילינקה נישאו בדרך כלל בינם לבין עצמם כדמו"י ללא תערובת של זרים.

י. הוצגו לבית הדין קטעים מהשבועון החרדי "מוסף שבת קדש" (של "יתד נאמן"), הראשון מעש"ק פרשת בא תשס"א עמ' 26, שם נכתב שחלקם הגדול של אנשי אילינקה עבר גיור לחומרא אצל רבה של מוסקבה דאז - הרב לוי, וכי רבים מאלו באים ומבקשים שיכירו ביהדותם. "על פי מראם החיצוני הם נראים כסלאביים לכל דבר. לטענתם, לפני כ-150 שנה אבות אבותיהם התגיירו. השאלה קשה ביותר: האם הם צאצאי הגרים, או שמא צאצאי הסובוטניקים? עקב הניתוק מהיהדות יתכן והם התבוללו - גם אם הם צאצאי הגרים. על הגיור ההוא לא ידוע דבר, האם זה היה גיור כהלכה? יש ספק גדול לגבי יהדותם".

יא. באותו שבועון מיום ער"פ תשס"ה עמ' 39-41 מצוטטים פרטים מספרות מדעית על קבוצת הסובוטניקים שהתגיירו ועיקרם מרוכז בחבל וורוניז', שכארבע מאות מאנשיהם עלו לארץ בעיקר לבית שמש. "25 ק"מ מויסוקי שוכן הכפר אילינקה ותושביו שגם הם משתייכים לסובוטניקים הגרים, רשומים במסמכים רשמיים כיהודים ובלטו בדבקותם ביהדות ומצוותיה. כמעט כולם עלו ארצה בשנות השבעים והתשעים ומרוכזים בירושלים ובבית שמש, ומעטים מהם בבני ברק. יוצאי אילינקה משתייכים בעיקר לחמולות ידועות והמפורסמים בהם מטבייב, דוברובין וקוז'וקין". העתון מצטט את אב"ד מוסקבה האומר שאין עמדה ברורה ביחס למעמדם ההלכתי של הגרים הסובוטניקים, "אך ידוע שרבה של מוסקבה הרב לוי גייר כמה מהם. משמעות הדברים היא שאין להסתמך על המסורת שבידיהם, אלא כדי לצאת חובת הספק צריך אכן לגיירם לחומרא, כפי שאכן עשה הרב לוי. יש לנו את התקדים הזה, והוא בהחלט מחייב אותנו".

יב. ושוב, בערב חג הסוכות תשס"ט, מביא אותו שבועון קטעים מספרו של הרב פרידמן ולפיו דינם של אנשי אילינקה כדינם של הסובוטניקים ודין כולם כדין האיתופים הזקוקים לגיור.

יג. המבקשים סיפרו לבית הדין שלמרות שלא ידעו לקרוא עברית, התפללו את התפילות היהודיות בסידור שנדפס באותיות רוסיות, למדו כל שבוע את פרשת השבוע, ומינקותם היו אמותיהם מספרות להם את סיפורי הפרשה, נטלו ידים לסעודה, והקפידו על שמירת שבת וימים טובים (וכשהצטרפו כמה ימים שלא עבדו בהם בגלל שבת וי"ט סמוכים, היו הילדים עוזרים להם אח"כ להשלים את העבודה שהחסירו), וברית מילה ביום השמיני.

יד. הרה"ג רפאל אנטין העיד שמכיר את יוצאי אילינקה שנים רבות, ומאז ומתמיד היו מוחזקים כיהודים.

טו. "המחקר" שפרסם הרב פרידמן בחוברת ובספר שבו כרך את יוצאי אילינקה עם שאר הסובוטניקים הגויים, מסתמך על הסתברות גרידא, שאיך יתכן שקבוצה כה גדולה של גויים עברו גיור מבלי שהשלטונות ידעו מכך וידונו את המתגיירים ואת המגיירים למיתה? מה גם שבארכיונים הרשמיים אין אף עדות לכך (וכבר נתבאר בנימוקי פסק הדין שאין מוציאים אדם מחזקתו על סמך ערעור של הסתברות גרידא). עוד הוא מתרגם "מחקר" שנכתב בשנת 2003 ע"י רוסי שבו הוא מכנה אותם "רוסים-מתייהדים". מלבד זאת שאין לפסול אנשים אלו מיהדותם על סמך איזה חוקר גוי מהשנים האחרונות, התרגום מרוסית לעברית אינו מדויק ומגמתי, כאשר את אותה מילה שכאן הוא מתרגם ל"מתייהדים", במקום אחר הוא מתרגם "מתקרב ליהדות".

טז. בחודש טבת תשס"ט השתדך נין של הרב שמואל גרינמן זצ"ל עם בת למשפחת קוז'וקין מאופקים.

יז. ביום טו טבת תשס"ט נכנסתי למרן הגרי"ש אלישיב שליט"א עם בית הדין ודיווחתי לו על הדיון ועל הפסק דין המאשר את יהדותם של יוצאי אילינקה על סמך חזקת היהדות שלהם, ומרן בקש לשמוע ממני אם אני לוקח על זה אחריות, וכשהשבתי בחיוב, הסכים מרן לפסק, ואישר לפרסמו.